

בהר החוקות' תשפ"א

שבת לה'

וישי
לכס

ואם נחלק השני שנים בתוך החמשה שנים נמצא שלכל שנה ושנה יש פנאי לאדם לעסוק בתורה ובמצוות שתי שנים ומחצה. וזהו כוונת הגמרא שעל שתי שנים ומחצה שהוא עוסק במלאכה נוח לו שלא נברא משנברא. עיין שם בדבריו.

"ושבתה הארץ שבת לה' עיין ברש"י כאן על אתר שפירש "שבת לה' - לשם ה'" ועמדו רבים להבין כוונת רש"י שמוסיף על פשוטו של מקרא. ובודאי שאין כוונתו לתרגם את לשון הפסוק.

אולם ראיתי פירוש דומה להסברו של המהרש"ג אך אופן אחר. והוא פירושו של הבלי יקר על פי הגמרא במסכת ברכות ל"ה: דאמר רבא לתלמידיו במטותא מינייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולי שתא. ועיין שם ברש"י על אהרן שביאר שימי ניסן הם ימי קציר וימי תשרי הם דריכת הגתות והבדים. ולכן הורה להם רבא שלא לבוא לבית המדרש בזמנים אלו כי בהם ימצאו את פרנסתם ולא יהיו טרודים בה בימי השנה. ונמצא שבכל שנה אפילו אותם שהיו עוסקים על התורה והעבודה בטלו שני חדשים. יוצא שבכל שש שנים בטלו שנה שלימה ולכן ציוותה התורה להקדיש שנה אחת לה' דהיינו שנת השמיטה. ועכשיו בין לדרכו של המהרש"ג ובין לדרכו של הכלי יקר, יוצא שיש כאן תפקיד גדול של שמיטה והוא להשלים את חסרון הרוחניות שיש לכל איש מישראל ביתר השנים. ומעתה ואפשר לברר בטיב ענין זה.

הנה לקמן בפסוק כ' וכ"א התורה אומרת "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית". "וציותי את ברכתי לכם בשנה השישית ועשת את התבואה לשלש השנים". הנה ראשית כל צריך להבין למה ברכה זו באה רק אחרי שכבר נסתיימה לגמרי פרשת שמיטה ויובל. ועיין בספר דברי אגדה לגאון ר' שלום אלישיב שליט"א שעמד על זה. ועיין שם בתירצו.

וכן יש להבין מדוע ברכה זו באה דווקא אחרי השאלה של "וכי תאמרו" כי לכאורה השאלה גופא היא חסרון ואם כן איך יכול להיות שהברכה תלוייה בשאלה שבאמת אינה הוגנת? ועוד יש לעמוד על מה שכבר הזכרנו בדרוש הקודם מדוע התורה מצווה אותו על מצות השמיטה קודם מנין שש השנים. וביאר זה כבר ועתה נתירץ בדרך שונה. והוא על פי דרכו של המהרש"ג וצ"ל בספרו היקר זהב שבא. שביאר שם על הפסוק "ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ" שבאמת תכלית השמיטה הוא בכדי שיוכלו לעסוק בתורה ועושה שם חשבון נפלא איך השמיטה משלימה הזמן שחסר האדם בלימודו בשאר השנים, והוא על פי סוגיא דעירובין דף י"ג. וביאר שזהו באמת מחלוקת בית שמאי ובית הלל שנחלקו לשתי שנים ומחצה, שלכאורה תמוה מדוע דווקא שנתים וחצי. ותירץ באופן נפלא שבשש שנים יש טרדות מלאכה ואין פנאי לעסוק בתורה ובמצוות, מה שאין כן בשנה שביעית שהיא לה' אמנם גם בששה השנים יש שבתות וימים טובים, והנה השבתות של ששה שנים עם העיבורים, עולה שיי"ב ימים, והימים טובים לפי התורה יש בכל שנה שבעה ימים דהיינו פסח ב' ימים ושבעות אחד וראש השנה אחד ויום הכיפורים הרי ה' ימים א ויום ח' של חג הסוכות הרי ז'. והנה בששה שנים יש שש פעמים ז' הרי מ"ב. ועם השי"ב של ימי השבתות עולה לשנ"ד ימים, הרי היא שנה שלימה מהששה שנים שיוכל לעסוק בתורה שום מפריע ונמצא שבכל שבעה שנים יש חמשה שנים, שאין פנאי לעסוק בתורה ובמצוות. שהרי שנה אחת היא שנת השמיטה ויתר הימים של שבתות וימים טובים.

דהנה בעל העקיפה מברר כלל גדול שיש בכל דבר ודבר בעולם, והוא שיש תכלית הנרצה והמעשה המביא לגי התכלית. ובאמת התכלית צריך להיות בדעת האומן בראשונה. כי הלא סוף דבר במחשבה תחילה. אבל התכלית הנרצה לא באה אלא לבסוף. וכמו שביאר המלבי"ם בדברי דוד המלך "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש" שיש חילוק בין שאלה לבקשה, שאלה בדרך כלל היא דבר שאדם נצרך לשעה כמו אדם שואל פרה מחבירו כדי לחרוש שדהו, המבוקש הוא התכלית הנרצה שאדם לרוצה שתהיה שדהו זרועה בכדי שיוכל לקצור מה שנזרע ומה שגדל מכוח זריעתו. דוד המלך ביקש מהקב"ה אחת שאלתי שהקב"ה יזמין לו הזמן והכוח והפנאי שישב בבית ה'. ושנב אומר דוד המלך אותה אבקש, דהיינו שאין השאלה הזאת אמצעי לדבר אחר אלא היא היא השאלה והיא היא הבקשה. ונעימים הדברים למי שאמרם. כמו כן יכולים לומר כדבר פשוט שזהו הסיבה שהתורה מתחלת כאן בענין השמיטה קודם מנין השנים. כי האדם צריך לדעת שתפקידו בעולם הזה הוא הזמן שמיחד לקונות לעבוד ולהתעלות במדרגת העבודה ועל כן כל השש שנים שאדם עובד תכליתם שמהם יבנה שבת שבתון לה'. ולכן מתחילה התורה במצות שמיטה כדי שיתברר ויתאמת אצל

1

ע"מ

ועתה מוכנים דברי רש"י ושבתה הארץ שבת לה' כלומר לשם ה' דהיינו שכל התפקיד לשם הקב"ה. ועתה נבין שבעצם פרשת השמיטה המדברת על האדם העומד ברום המעלה, אצלו אין שום שאלות מה נאכל בשנה השביעית שאלא עיקר מזונותיו של איש זה היא שנה השביעית שהוא מבין עד שורש נשמתו שלא על הלחם יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. וזהו פרשת השמיטה ופרשת היוכל, אולם יש בני אדם שאינם באותה המדרגה ואין הם מרגישים ההסתפקות בעניינים רוחניים ולכן הם מבקשים מה נאכל בשנה השביעית. ונתנה קדווקא מדלגת עד אחר שגמרנו את פרשת השמיטה ופרשת היוכל כי אדם זה השואל שאלה זו באמת הוא חוץ לפרשת השמיטה והיוכל, וזה ניכר מעצם שאלתו ובשבילו אינם יכולים לומר שיתברך במעיו כיון שעדיין הוא חפץ בעולם הגשמי ובשבילו הצריכה התורה לומר וציוויתי את ברכתי, ואין זה מעלה אלא חסרון.

האדם שזהו התכלית וזה צריך להיות במחשבתו כל שש שנים שיהיו שבת לה'.
 והחתם סופר היה מפרש דלמה אנו מוצאים שאצל ישראל יום השבייתה דהיינו יום שבת קודש הוא בסוף אחר ששת ימי המעשה ואילו אצל אומות העולם הוא בא בראשונה קודם ימי המעשה. ופירש שאצל הגוים תכלית המנוחה היא בכדי שיתאפשר על ידו עבודה. ולכן התכלית באה לבסוף והמעשה דהיינו השבייתה שבא לאפשר את זאת בא בתחילה. אולם אצל ישראל יום השבת היא העיקר והיא התכלית של כל השבוע, ולכן היא באה לבסוף. ואולם האיש הישראלי צריך לדעת במחשבתו שזהו התפקיד בכלי ימי המעשה לאפשר את היום שיכול לשבת בצילו של השכינה. ואולי זהו הכיבוד בדברי הרמב"ן פרשת יתרו שהמצוה של זכור את יום השבת לקדשו מקיימים כל השבוע בזכרנו את השבת, להביאור הוא שאדם בא לדרגה כזאת שמבין שתכלית כל יום ויום הוא בכדי שעל ידו יבוא השבת כיום השביעי.

☞ The Name of the Parsha ☞

Our Parsha begins, "If you pursue My laws (Bechukosai)." Rashi explains: "This means that one must toil in the study of Torah."

In other words, this does not refer to the basic requirement to observe the mitzvos—for that is mentioned in the second half of the verse, "guard My commands and observe them." Rather, we learn here that in addition to basic observance one should immerse oneself in the mitzvos with the utmost dedication—"one must toil" both "in the study of Torah" and likewise with all the other mitzvos.

So, the term Bechukosai represents a higher level of keeping the mitzvos where a person uses all of his energy and concentration.

To stress this point further, Chasidic thought explains that BeChukosai is a derivative of the term ChaKikan, which means "engraving." For, unlike ink, which is used to write on paper, engraved words are written in stone, i.e. the words and the stone become fused into one single entity.

Likewise, if a person totally immerses himself in the observance of a mitzvah, he and the mitzvah are no longer two separate entities, but one.

The above point, that Bechukosai teaches us a lesson about observing all the mitzvos in the best and most perfect manner, is a unique quality which we do not find by the name of any other Parsha.

Parshas Mishpatim only speaks about the rational laws, and Parshas Chukas takes its name from one mitzvah in particular, the red heifer, rather than the concept of mitzvos in general. Only Parshas Bechukosai teaches us a general message about observing all the mitzvos in the best possible manner.

Thus Parshas Bechukosai is a fitting end to the Book of Vayikra, a book which stresses the observance of mitzvos more than any other book of the Torah, simply by virtue of the fact that Vayikra contains more laws and less narrative than the other four books of the Torah.

(Based on Sichas Shabbos Parshas Bechukosai 5749)

(3)

BeChukosai

(4)

לכבוד

"אם בחקתי תלכו" כו. ג

אמרו חז"ל בירושלמי מסכת ברכות (א ב), וכן במסכת שבת (א ב), שמי שתורתו אנומנתו, כגון רבי שמעון בר יוחאי פטור מתפילה ומקריאת שמע. סיבת הדבר היא שגם תלמוד תורה וגם תפילה וקריאת שמע הם מצוות של שינון. היינו נעשות הן בכוח הדיבור, ולאדם שתורתו אנומנתו, תלמוד תורה חביב עליו יותר. לכן אף על פי שהגיע זמן תפילה וקריאת שמע אינו פוסק מתלמודו. אולם במצוות מעשיות, שזמנם קבוע וידוע כגון סוכה לולב וכדו', אפילו אדם בדבנת רבי שמעון בר יוחאי עליו להפסיק מלימודו ולקיים את המצוות.

על פי דבריהם אלו נוכל לבוא לבאר ולרמוז את הכתובים אם בחוקותי תלכו. כמו שאמרו בתורת כוהנים, שתהיו עמלים בתורה, אפשר שדיבר הכתוב כלפי מי שתורתו אנומנתו כרשב"י. למרות זאת ואת מצוותי תשמורו - לשון תשמורו, היינו שתמתינו ותצפו לזמנך הקבוע (ואביו שמר את הדבר ופירש רש"י ממתין ומצפה). ובאיזה מצוות מדובר? במצוות מעשיות כגון סוכה ולולב. זה שאמר ועשיתם אותם - הן מצוות שיש בהם מעשה, להוציא מצוות שאין בהם מעשה אלא דיבור, כגון קריאת שמע ותפילה.

(2)

«אם בהקתי תלמי . . . ונתתי גשמיכם בעתם» (כו: ג'ד) —
 מקשים העולם: איך הבטיחה תורתנו הקדושה שכר גשמי עבור קיום
 המצוות; הלא אחז"ל (קידושין לט:): «שכר מצוה בהאי עלמא ליכא»? לתרץ
 קושיא זו יש להבין עוד דבר — איך יכול הקב"ה לדחות תשלום קיום
 המצוות עד העולם הבא; הלא כתיב «ביומו נתן שכרו» (דברים כד) והקב"ה,
 כביכול, הוא בבחינת בעל הבית, ששכר את בני ישראל, שהם כפועלים,
 לשמור ולקיים את דברי התורה. אי"כ, במה הותר להקב"ה להלין פעולת שכיר
 אלו? בשם בעל «תנוכת התורה» תירצו ע"פ מה דאמרו חז"ל (ב"מ קי:):
 דבעה"ב עובר על כל תלין רק היכא דשכר את הפועל בעצמו, אבל אם
 שכרו ע"י שליח אינו עובר. לכן, כיון שהקב"ה שכר את בני ע"י שליח
 — משה רבינו — משו"ה אינו מחוייב לשלם שכר המצוות בהאי עלמא.
 אבל עדיין יש להבין — הלא אמרו חז"ל «תורה צוה לנו משה» היינו
 שמשוה רבנו נתן לנו תרי"א (כגימטריא תיבת «תורה») מהתרי"ג מצוות,
 אבל «אנכי» ולא יהי' לך" מפי הגבורה שמענום (מכות כג:), א"כ כיון

5
 תנוכה
 התורה

שצויה לנו הקב"ה בעצמו את שתי המצוות האלה ולא ע"י שליח, עדיין
 מחוייב הוא לשלם שכרן בעוה"ז? המפרשים מסבירים שי"ל דבאמת באות
 כל הברכות הגשמיות שהבטיח הקב"ה עליהן בתורה בשכר קיום שתי
 המצוות האלו, כיון שמחוייב הוא לשלם שכרן בעולם הזה כדי שלא יעבור
 על כל תלין. ע"פ היסוד הזה יש מבארים בדרך דרוש את הפסוק בקהלת
 (ד: ט) «טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם» היינו —
 טובים שתי המצוות, «אנכי» ולא יהי' לך», שנאמרו «מן האחד» שהוא
 הקב"ה, מפני שיש להם «שכר טוב בעמלם» — כי בשביל שתי מצוות אלה
 משלם הקב"ה מיד בעולם הזה, ובוה מבואר ההמשך בין המשניות «כל ישראל
 יש להם חלק לעוה"ב» שבסוף סנהדרין ל«משה קבל תורה מסיני» שבריש
 פרקי אבות, דלכאורה יש להקשות במה ידוע לנו שכל ישראל יש להם
 חלק לעוה"ב? התירוץ הוא: «משה קבל תורה מסיני» ולא נתנה הקב"ה
 בעצמו, משום הכי יכול הקב"ה לשלם שכר המצוות לעתיד לבוא.

66
 71
 76

השבתני היה רעה מן הארץ. על דעת ר' יהודה¹ שאמר מעבירו מן
 העולם, הוא כפשוטו שלא יבואו חיות רעות בארצם, כי בהיות השבע וברבות הטובה והיות
 הערים מלאות אדם לא תבאנה חיות בישוב, ועל דעת רבי שמעון שאמר משביתן שלא
 יזיקו, יאמר והשבתי רעת החיות⁸ מן הארץ, והוא הנכון, כי תהיה ארץ ישראל בעת קיום
 המצוות כאשר היה העולם מתחלתו קודם חטאו של אדם הראשון⁹, אין חיה ורמש ממית
 אדם, וכמו¹⁰ שאמרו¹¹ אין ערוד ממית אלא חטא ממית, וזה שאמר הכתוב ושעשע יונק
 על חור פתן¹², וכן ופרה ודוב תרענה ואריה כבקר יאכל תבן¹³, כי לא היה הטרף בחינת
 טרעות רק מפני חטאו של אדם כי נגזר עליו להיות טרף לשניהם¹⁴ והושם טרף הטבעי
 מהם¹⁵ גם לטרוף זו את זו כידוע, כי בטרפם האדם פעם אחת יוסיפו להיות רעים יותר,
 וכן אמר הכתוב וילמד לטרוף טרף אדם אכל¹⁶, והנה בבריאתו של עולם נאמר בחיות
 שנחן להם העשב לאכלה דכתיב ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רומש על הארץ
 אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה¹⁷, ואמר הכתוב ויהי כן, כי הוא הטבע אשר
 הושם בהם לעד, ואחר כך למדו הטרף מפני החטא הממית כאשר פירשתי, וכשהותר
 שחיטת בעלי החיים לבני נח אחרי המבול והותר על האדם ואך את דמכם לנפשותיכם
 אדרוש וגו' את נפש האדם¹⁸, ולא נפש חיה מיד חיה בחברתה, נשאו על מנהגם לטרוף,
 ובהמת¹⁹ ארץ ישראל על השלמות תשבת רעת מנהגם ויעמדו, על הטבע הראשון אשר
 הושם בהם בעת יצירתם, וכבר הזכרתי מזה בסדר תולדות נח²⁰, ועל כן אמר הכתוב על
 ימי הגואל היוצא מגזע ישי שישוב השלום בעולם ויתחל הטרף [21 וכל חיה הרעה על
 כאשר היה בטבעם מתחלה, והכוונה היתה בו על חזקתו שבקש הקב"ה לעשותו משיח²²
 ולא עלתה זכותם לכך, ויהיה המעשה על המשיח²³ העתיד²⁴ לבא:

6
 77

ואולך אתכם קוממיות (כו"ו י"ג)

הרב רבי אברהם אבן עזרא תמה כאן על מה שהברכות באו בקיצור גדול
 לפי ערך הקללות שבאו באריכות גדולה ורחבה ופרטים ופרטי פרטים, בעוד
 דקיי"ל מדת טובה מרובה ממדת פורעניות, ותירצו דחוק, לא מסתבר ולא
 מתקבל.

7
 תוספת
 הרבה

אבל על האמת הדבר נכון מאוד במשפט הגיוני, כי כשנחקר תכונת
 המלים «טוב» ו«רע» — הנה לבד הבדל תכונתם הקיצונית והפשוטית כשהם
 לעצמם — עוד יבדלו בזה, כי התכונה «טוב» בהכרח שתבא בקיצור נמרץ,
 והיינו, שהדבר יהי' מוקף בטוב מכל צדדיו, בכל פרטיו, ואם יחסר איזה
 פרט מפרטי הטובות מן איזה צד שהוא, או אי אפשר לכנות את אותו הדבר

3

הכללי בשם "טוב", יען כי בחסרון פרט אחד לטוב הלכה לה הטובה כולה, והטובה איננה טובה עוד.

למשל, אם האדם עשיר, הרי טוב לו, אבל אם יחד עם העשירות הוא חולה, הרי אין לייחס לו שם "טובה", יען כי מפני מחלתו לא טוב לו. ואם הוא גם עשיר וגם בריא, אך הוא חשוך בנים ומיצר על זה — גם כן הלכו טובותיו, כי לא טוב לו בחיים, ואם גם בנים לו — אך הם בנים סוררים ונלוזי דרך — הגה עוד הפעם הלכו כל טובותיו, והרי זה דומה לבקבוק מלא יין, אשר אם יתהוו נקב קטן יזוב כל היין. ולכן כשאומרים "טוב" צריכה הטובה להיות מוקפת בטובה מכל צדדיה.

8

ולא כן הרעה — גם רעה אחת רע, וכשנתוסף עוד רעה טובלים משתי רעות, ובתוספת רעה שלישית טובלים משלש. כמו למשל, אם האדם עני — רע לו, ואם לזה הוא עוד חולה הרי נתוספת לו רעה, ואם עוד לזה בניו רעים יחסאים סובל עוד רעה.

או למשל אם אדם חש בראשו — הרי רע לו, ואם לזה נתוסף לו עוד כאב לב, סובל עוד יסורים, ואם עוד נתוסף לו כאב עינים נתוספו לו יסורים, וכן להלאה.

ויוצא מזה, שהטובה הולכת ומתכוצת והרעה הולכת ומתפשטת, לכן באו כאן בפרשה הברכות בקיצור, יען כי אם אך יש איזו התנגדות להברכה מן איזה צד שהוא הלכה לה הברכה, אבל להרעות אין קץ וסוף, ולכן באו נחשבות בארוכה לפרטיהון.

ועפ"י הסבר זה יתבאר היטב לשון ונפסוק באיכה (ג' ל"ח) מפי עליון לא תצא הרעות והטוב (כלומר, לא ה' מסבב רעה וטובה, כי אם האדם בעצמו עפ"י מעשיו החייבים והמכוערים), והנה תפס את שם רעה בלשון רבים ושם טובה בלשון יחיד, ועפ"י מה שבארנו יתבאר זה היטב ופשוט, כי רעות הן רבות ושונות, וכל רעה רעה לעצמה, ומרגישין בכל אחת לבדה, אבל

הטובה אינה כי אם אחת, יען כי אם חסר פרט אחד לטובה אין הטובה שיש לו נחשבת לטובה, כמבואר הכל.

In Search of the Why

9
Judaism's
Life Changing
Ideal

The most often quoted of all Nietzsche's remarks – indeed one of the most quoted sentences of all in recent times – is his statement that one who has a why to live for can bear almost any how.¹ If life has a meaning, if our own life has a purpose, if there is a task we have yet to fulfil, then something within us gives us the strength to survive suffering and sorrow. The call of the future helps us get through the pain of the present and the trauma of the past.

Ironically it was Nietzsche himself who saw more clear-sightedly, than anyone else that loss of faith in God would result in the death of meaning. This is what he has his madman say as he is announcing the "death of God:"

4

(10)¹⁰
 What did we do when we unchained the earth from its sun? Whither is it moving now? Whither are we moving now? Away from all suns? Are we not perpetually falling? Backward, sideward, forward, in all directions? Is there any up or down left? Are we not straying as through an infinite nothing? Do we not feel the breath of empty space? Has it not become colder? Is it not more and more night coming on all the time?²

Infinite nothing. Empty space. A world without God is, in an ultimate sense, a universe without a *why*. It may have beauty, grandeur, scale, and scope – but not meaning.

Almost precisely the opposite insight occurred, more than two hundred years earlier, to one of the most brilliant mathematicians of the seventeenth century, Blaise Pascal, who wrote, as if in anticipation of Nietzsche, "The eternal silence of these infinite spaces terrifies me." During the night of November 23, 1654, Pascal, then aged thirty-one, had a life-changing religious experience which he described in the following note: "Fire. God of Abraham, God of Isaac, God of Jacob, not of the philosophers and the scholars..." He ended by quoting Psalm 119:16: "I will not forget Thy word. Amen." He sewed this note into his coat, kept it with him always, and dedicated the rest of his life to exploring religious faith.

The God of Abraham, Isaac, and Jacob is the God who speaks, who calls, who listens. The infinite spaces are not silent. Beneath and beyond them is the still, small voice of God, and it is this that gives meaning to history and to our individual lives. As the historian J. H. Plumb wrote: "The concept that within the history of mankind itself a process was at work which would mould his future... seems to have found its first expression among the Jews." For the Jews, said Plumb, "the past became more than a collection of tales." It became "an intimate part of destiny, and an interpretation of the future, more certain, more absolute, more comprehensive, than any divination, either by the stars or oracles could ever be."³ Jews were the first to find meaning in history. They discovered the *why*. That is

2. Friedrich Nietzsche, *The Gay Science*, translated by Walter Kaufmann (New York: Vintage Books, 1974), 181.

3. J. H. Plumb, *The Death of the Past* (London: Pelican, 1973), 56–57.

why they were able to bear almost any *how*. Judaism is the oldest, deepest expression of humanity as the meaning-seeking and -finding animal.

These are, relatively speaking, modern thoughts. Yet they lie at the heart of *Parashat Behukkotai* – if we follow the interpretation of Maimonides. *Parashat Behukkotai* begins with the blessings that will ensue if the Israelites are faithful to their mission and covenant with God. Then come the curses that will follow disobedience. They are long, terrifying, and relentless – even if they end, as they do, with a note of consolation: "Yet, despite all this, when they are in the land of their enemies, I will not spurn them, or abhor them so as to destroy them utterly and break My covenant with them; for I am the Lord their God" (Lev. 26:44). How, though, are we to interpret the blessing and the curse?

The keyword of the curses is *keri*. The word appears here seven times – and nowhere else in the entire *Tanakh*. The basic principle is clear. "If you act towards Me with *keri* – says God – I will act towards you with *keri*." But what the word means is not clear. The various translations include rebelliousness, obstinacy, indifference, hard-heartedness, and reluctance.

Maimonides, however, relates it to the word *mikreh*, meaning "by chance." He interprets the overall message as: If you behave as if history were mere chance, and not divine providence, then, says God, I will leave you to chance. The result will be that Israel – a small nation set in a highly hostile neighbourhood, then and now – will eventually be defeated, devastated, and come close to destruction.

This is a remarkable reading and points towards a distinction that we sometimes forget: between divine punishment on the one hand, and the withdrawal of divine providence on the other – what the Torah calls "the hiding of the face" of God.⁴ When God punishes, He punishes the guilty. But when God "hides His face," even the innocent may suffer.

God hides His face from man when man hides his face from God. That is how Maimonides understands the *parasha*, and it is strikingly similar to Nietzsche's claim that "God is dead." When God is eclipsed, all that remains is "infinite nothing" and "empty space." What dies is not God but man, the meaning-seeking animal. In his place, as Nietzsche

4. See Deuteronomy 31:18.

1 knew, comes man the power-seeking animal. From there it is a short step to nihilism and barbarism.

To be a Jew is to have faith that our individual lives and our collective history have meaning. God is there even if we cannot feel Him. He hears us even when we do not hear Him. That is the blessing. It gave our people the courage to survive some of the worst blows ever to befall a people. It is what gives us, as individuals, the strength to come through "the slings and arrows of outrageous fortune."⁵ Lose that faith and we lose that strength. We are "left to chance." That is the curse. Chance is not kind but blind. The curse is not a punishment, but a consequence.

11 Hence the life-changing idea: Search for meaning and you will discover strength. Life is not *mikreh*, mere chance. It is a story of which you are a part, a question to which you are the answer, a call directed to the smartphone of your soul. That is our people's collective destiny, within which each of us has a specific and individual purpose. Find it and your why will carry you through almost any how. Or as Jordan Peterson puts it:

Meaning is the Way, the path of life more abundant, the place you live when you are guided by Love and speaking Truth and when nothing you want or could possibly want takes any precedence over precisely that.⁶

Hence his Rule 7: Pursue what is meaningful, not what is expedient.

For everything there is a meaning. It does not always say: This is why such-and-such happened. Sometimes it says: Given that such-and-such happened, this is what you must do. Once we find the why, even a curse can be turned into a blessing. Without the why, even a blessing can become a curse. So search for the why and the rest will follow: strength, fulfilment, peace.

Life-Changing Idea #33

Search for meaning and you will discover strength, fulfilment, and peace.

12 חיילך

1 משרשי המצנות, שהאל ברוך הוא פטר בעם ישראל וחסד למצו צדקו להיות בלם עוסקי זריתו ויודעי שמו, ובחכמתו משכם במצנה זו למצו ילמדו יקחו מוסר, כי יודע אלקים שרב פני אדם נמשכים אחר החמר הפחות. בשגם הוא כשר, ולא יתנו נפשם בצמל התורה ובצסקה תמיד, על פן סבב בתבונתו ונתן להם מקום שידעו הפל דברי תורתו על-כל-פנים, שאין ספק כי כל-אדם נמשך לקבץ דינתו במקום שקמונו שם, ולכן בהצלוח כל-איש מצטר כל-בקר וצאן שלו שנה-שנה במקום שצסק החכמה והמורה שם והיא ירושלים, ששם הסנהדרין יודעי דעת ומביני מדע, וכמו כן נצלה לשם מצטר תבונתנו בארבע שני השמטה, כמו שידוע שמשטר שני נאכל שם, וכן גטע רבועי שנאכל שם - על-כל-פנים, או ילך שם בצל הממון עצמו ללמד תורה, או ישלח לשם אחד מקניו שילמד שם ויהיה נזון באותן פרות, ומתוך כך יהיה בכל-בית ובית ספל-ישראל איש חכם יודע התורה אשר ילמד בחכמתו כל-בית אביו, ובכן תמלא הארץ דעה את-השם, כי אם חכם אחד לבד יהיה דציר או אפלו צערה - יהיו הרבה מקני אדם שבעיר וכל-שכן הנשים והילדים שלא יבואו לפניהם כי אם פעם אחת בשנה, או אפלו ישמעו דבריהם פעם אחת בשבוע, ילכו לביתם וישליכו כל-דברי החכם אחריו גום, אכל בהיות המלמד בכל-בית ובית שוכן שם ערב ובקר וצהרים וזמרים תמיד, אז יהיו כלם אנשים ונשים וילדים מותרים ועומדים, ולא ימצא ביניהם שום דבר חסא ופון, ויזכו למה-שכתוב, ונמתי משקני בתוככם (ויקרא כו יא), והיה להם לי לשם ואנכי אהיה לכם לאלהים" (ירמי יא ד).

13

Ra Pan

כל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהי קודש לה' (כז:לב)

Any tithe of cattle or of sheep, any that passes under the staff, the tenth one shall be holy to Hashem. (27:32)

1 The *mishnah* in *Bechoros* (9:7) describes the procedure for tithing new born animals; the entire flock of animals born during the past season is put into a corral. A narrow opening is made to assure that the animals can only be counted one at a time. Then the owner begins to count them with a staff: One, two, three, four, five, six, seven, eight, nine. The animal which exits tenth is marked with a red dye and the owner announces, "This one is *ma'aser*."

1 This procedure is followed whether one has ten new animals or ten thousand. The flock is lined up and tallied in this time-consuming manner. Couldn't a more efficient way be found to calculate the *ma'aser*? This question was posed by Rabbi Eliezer Gordon, *Rosh Yeshivah* of Telshe in Lithuania. On a fundraising mission, he once approached a wealthy industrialist seeking a sizeable donation for his yeshivah. The man gasped in disbelief when Rabbi Gordon asked for a five hundred ruble donation.

14

1 "Rebbe, do you know how much five hundred rubles is? I can give you fifty rubles or maybe even one hundred. But five hundred? How can you request so much?" asked the man, obviously in distress.

6 Rabbi Gordon replied, "Are you familiar with the procedure of taking *maaser* from new born animals?"

"Surely, *rebbe*," he answered.

11 "Listen, you're a businessman. said Rabbi Gordon. "Wouldn't it have been more efficient to first count all the animals and then deduct one tenth of them for *maaser*? Why does the Torah require the owner to count them one at a time? It could take a large flock owner many hours to tithe the thousands of new born animals he has. Isn't it the height of inefficiency to do it in such a drawn-out manner?"

The rich man was at a loss to answer this obvious question.

16 Rabbi Gordon replied, "Let me explain it to you. If the Torah would tell a wealthy Jew to add up all his animals and then remove 10% of them, the person would be hard pressed to comply. Therefore, the Torah prescribes the method of counting one's flock. 'One for me, two for me, three for me, four for me... eight for me, nine for me... and one for Hashem.' The same procedure starts again. 'One for me, two for me...nine for me...and one for Hashem.' After a while, the owner will even feel a bit ashamed at taking so much for himself and giving so little to Hashem. That will motivate him to separate the *maaser* with a joyful heart, in gratitude for how much he himself has. This psychological insight will make it easier for the person to willingly fulfill his obligation. My friend, Hashem has blessed you with great wealth. Among your many assets are factories, real estate, and shipping lines. Look how much you have. So why can't you give 500 rubles back to Hashem?"

21 There are people who find it difficult to be charitable and share their good fortune with the needy. By contemplating the many blessings that *they* have, it wouldn't be so hard for them to part with some of these blessings to help the less fortunate.

14

7